

Extras din Buletinul Camerei de Comerț și Industrie din București.

FABRICAREA ȘI COMERCIUL CU ESENȚE

— O CHESTIUNE DE HIGIENĂ PUBLICĂ —

DE

Dr. NICOLAE I. ANGELESCU

MEMBRU AL CAMEREI DE COMERCIU ȘI INDUSTRIE DIN BUCUREȘTI

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA G. A. LAZAREANU

No. 3, Strada Episcopiei, No. 3.

«Regulamentul asupra privigherei sanitare a fabricației alimentelor și băuturilor și a comerciului cu alimente și băuturi», elaborat în 1895, n'a dat până azi rezultatele așteptate. Deși e unul din cele mai complete și mai prevăzătoare regulamente de igienă publică, nu toate speranțele le-a realizat.

În special întru ce privește fabricațiunea și comerțul esențelor pentru băuturi, va trebui să se ia noui dispozițiuni, izvorâte din experiența practică, pentru a le pune în concordanță cu necesitățile igienei publice.

Lacuna cea mare care o presintă regulamentul din 1895 în privința esențelor, e că nu pune nici o condiție de pregătire științifică acelor care se dedau acestei industrii.

M'am folosit de faptul că am onoarea de a fi membru al Camerei de comerț și industrie din București, pentru a atrage atențiunea acestei instituțiuni, asupra neajunsurilor pe cari le prezintă la noi regimul băuturilor în ce privește comerțul esențelor și sănătatea publică.

În lucrarea de față sunt descrise pe larg, toate aceste neajunsuri.

Pentru o mai bună clarificare a chestiunii, am reprodus fragmente din lucrările anterioare ale d-lor: prof. dr. I. Felix (1899), dr. A. Urbeanu (1901) și prof. dr. A. Poltzer (1904) la cari am adăugat observațiunile mele proprii.

București, Iunie 1904.

Alcoolul de produse din fabricația actuală e insipid, adică fără gust și miros, și acesta din cauza îndepărtării apröpe cu desăvârșire a diferiților compuși chimici, cunoscuți sub denumirea de *fusel* sau *impurități*, și cari, avönd un miros penetrant, dau spirtului industrial nerafinat însușiri organoleptice deosebite. Vestitul basamac de odinioară, nu era alt-ceva de cât un amestec de spirt nerafinat și apă.

Pentru a satisface gustul și deprinderea consumatorilor, direcția monopolului din Svițera amestecă alcoolul rafinat cu spirt brut, iar monopolul alcoolului din Rusia, pentru aceleași motive, nu rafinează complet spirtul său. Acesta dovedește că, în afară de alcool, consumatorii mai caută într'o băutură spirtösă și substanțe aromatice; de oare-ce însă, un amestec de alcool rafinat și apă n'are calitate gustative și olfactive, intervenirea miresemelor în fabricația băuturilor e de neînlăturat.

Mijlocul cel mai simplu, la îndemâna orî-cuî, de a aromatisa o băutură, e întrebuințarea plantelor mirositoare. Acest mod de a prepara băuturile prin plămădirea plantelor și drogurilor, datöză încă din antichitate, și vinul aromatic al lui Hipocrate s'a menținut în uz timp de 20 de vécuri și mai bine. De la 1850 încöce, progresele realizate în chimie au avöut

Aceste esențe sunt tot atât de numeroase ca și felul băuturilor.

2) Esențe pentru imitarea băuturilor destilate naturale. Orice băutură naturală are esența ei corespunzătoare: cognac, rom, țuică, rachiul de drojdie, de tescovină, arac, whisky, kirsch, maraschino, etc.

3) Esențe pentru imitarea băuturilor de compoziție specială: chartreuse, bédictine, amer Piccon, etc.

4) Esențe pentru imitarea aromei de fructe: smeură, fragi, cireși, vișini, etc.

Aceste esențe când sunt destinate pentru prepararea siropurilor de fructe pentru limonadă gazoasă, a bombonelor, etc., sunt mai concentrate și se numesc *etere de fructe*.

5) Esențe pentru prepararea de vin artificial și imitarea buchetului de vin, cum e: *Bordeaux, Madère, Malaga, Tokaj, Xeres, Odobești, Drăgășani*, etc.

După cum vedem, din băuturile câte se cunosc, singură berea a rămas fără esența ei corespunzătoare.

Consumul tuturor acestor esențe e mare. Cererea mereu crescând a dat naștere la o industrie impunătoare, care, în Germania, a ajuns la maximum de dezvoltare.

Intrebuințarea esențelor mai sus arătate, nu e permisă în toate țările de o potrivă. La noi în țară, esențele permise trebuie să aibă o anumită compoziție, specificată în *Regulamentul asupra pricinii sanitare a fabricației alimentelor și băuturilor* din anul 1895, iar **esențele și buchețele de vin sunt oprite cu desăvârșire**. Cum însă comerțul cu esențe nu este regulamentat pretutindeni, și nimeni nu este ținut să respecte dispozițiile de calitate, de compoziție, de prohibire dintr-o țară străină, acest comerțu dă loc la neajunsuri grave și zădărnicește de multe ori intențiile legiuitorului.

Față de modul primitiv de mai înainte al preparării băuturilor și față de inconvenientele igienice ce rezulta din ignoranța și neștiința preparatorului, trebuie să recunoștem, că esențele sunt o inovație folositoare. În tot cazul, pe cunoștințele unui fabricant de esențe putem pune mai mult temei, de cât pe știința unui preparator analfabet

de băuturi. Afară de acesta, e mai ușor de controlat la fața locului produsele unei fabrice, de cât băuturile miilor de debitanți răspândiți în totă țara.

De alt-fel, fabricele propriu zise de esențe, sunt adevărate centre de știință, dispunând de instalații grandioase, vaste laboratorii de chimie, conduse de savanți. Citind dările de seamă ale acestor fabricanți, rămânem uimiți de fericita asociație a părții comerciale cu știința pură. Cele mai multe din descoperirile privitoare la uleiurile eterice și materiile odorante, apoi studiile asupra constituției chimice a compușilor din seria aromatică, a sintezei lor, etc., au eșit din laboratoriile chimice ale acestor fabrici. Toate acestea s'au realizat în mai puțin de 50 de ani.

Comerțul de esențe

Comerțul de esențe presintă, din cauza concurenței necinstite, inconveniente igienice. Nu toți fabricanții de esențe sunt de o potrivă de conștiințioși și nu toți dispun de un capital științific îndestulător. Esențele nefiind un mijloc de schimb după valoarea lor intrinsecă, și neputând fi apreciate de cât după gust, miros și concentrație—criteriul echivoc,—se înțelege, că pe acest teren s'a ivit în străinătate o concurență cât se poate de condamabilă și de care se plâng fabricanții cinstiți. Nu am avea nici un motiv să ne interesăm de această concurență, dacă n'ar împieta asupra calității igienice a esențelor, prin urmare și asupra calității băuturilor. Și înfrurirea acestor esențe asupra calității băuturilor, deci și asupra sănătății consumatorilor, trebuie să fie puternică, dacă a îndemnat autoritățile din mai multe state (Franța, Germania) ca să ia măsuri împotriva celor dăunătoare.

Ca exemplu voi reproduce în rezumat deciziile ministeriale din anul 1900, luate de către ministerele financelor, agriculturii, comerțului, internelor și sanitar din Prusia și adresate tuturor *Regierungs-Präsidenten*. Iată textul în traducere liberă:

«Pe când puritatea alcoolurilor din produse e în continuă creștere, arată decisiunile ministeriale, și presintă o îmbunătățire reală față de

trecut, întrebuințarea așa numitelor substanțe excitante la prepararea băuturilor sporește în mod vădit și produce o situație anormală, regretabilă pentru starea sanitară. Acest procedeu de a încorpora băuturilor substanțe excitante, se face cu scopul de a da băuturilor de calitate proastă înfățișarea și gustul băuturilor de calitate bună și de a obține ast-fel, un preț mai bun. După comunicările Oficiului sanitar imperial, fabricația acestor esențe de rachiū se face **pe o scară mare** și formeză o ramură industrială **desvoltată**. Aceste substanțe sunt puse în comerț sub denumirea de esențe de rachiū, esență întăritore, esență de paprică, extract de rachiū, extract de secară, etc. și conțin principii iuși, piperină, alcool amilic, etc. Întrebuințarea băuturilor preparate cu atari substanțe pōte duce la vătămarea sănătăței, mai cu seamă la persoanele cu stomac debil. E de dorit ca întrebuințarea acestor băuturi să se restrângă după puțină și ca. comerțul cu aceste băuturi să fie supravegheat mai riguros ca până în prezent.

Fără îndoială, că fabricarea și punerea în vânzare a esențelor de calitate și compoziția celor arătate în deciziile ministeriale din Prusia, nu pōte fi pusă pe sēma caselor serioase din Germania și de sigur, că e opera de exploatare a unor agenți, pe cât de ignoranți, pe atât de necorecți și cari nu și limitează activitatea lor numai în Germania, dar se ocupă și cu exportul unor atari esențe. Mulțumită acestor agenți, cari pe nedrept se întitulează fabricanți, buna credință a cărciumarului nostru e exploatată în mod meschin, de 30 de ani și mai bine, servindu-i-se în disprețul legilor și a regulamentelor nōstre, esențe de calitate celor descrise de către ministerele din Prusia.

Cum se explică starea aceasta anormală de lucruri?
Voiți căuta s'o deslușesc.

Compunerea esențelor e un secret profesional și fabricarea lor nu se învață nici prin universități nici din cărți.

Cu tōte acestea, esențele și fabricația lor, au o literatură bogată, mai ales în limba germană.

De sigur, că o casă serioasă nu se pretēză la ast-fel de afaceri și nu publică secretul ei. Fabricația esențelor conștitue o ramură specială a industriei chimice, în care experiența personală are un rol însemnat și care nu se divulgă. Probabil că servitorii, laboranții, amploiații de biroū, cari au servit în fabricile de esențe, cari au asistat la diverse operațiuni și au văzut ce material se întrebuințēză, ajutați

de fantezie, s'au făcut scriitori. Acēstă interpretare e po deplin confirmată, dacă ne dăm sēma de valōrea acestor publicațiuni, a acestor «rețete» lipsite de or-ice utilitate și făcute în scop de speculă. Cât rău a cauzat omenirei acēstă literatură și continuă a cauza și azi încă, e greū de precizat. Noi mai cu sēmă, am suferit mult și suferim și în prezent de pe urma ei. Aceste cārticele cu «rețete», de alt-fel tipărite și în limba română—spre nenorocirea cărciumarului nostru,—au făcut pe o sumedenie de inși să părăsescă profesia lor onorabilă și să se facă samsari—fabricanți de esențe. Agenți comerciali, cărciumari, vânzătorii de bilete de loterie, negustori de mărci postale, de manufactură, cioplitori de pietre, chiar omenii fără nici un căpălăi, cu toții s'au pus pe fabricat esențe și au știut să și asigure o clientelă numerosă printre comercianții de băuturi din țară.

Ast-fel se explică că Germania, care are fabrici grandioase de esențe puse sub direcția unor omenii de știință, cari prin descoperirile lor în acēstă ramură a industriei chimice fac fala țarei lor, suferă ea însă și de urmările incalculabile ale unui comerț necinstit, «formând o ramură industrială desvoltată», după cum arată autoritățile din Prusia, și care le exportēză la noi în dauna sănătăței consumatorilor.

Pentru mai bună deslușire, reproduc din acēstă literatură câte-va specimene de formule pentru prepararea esențelor, cu belșug servite cărciumarului nostru.

Alcătuirea lor chimică e dovada cea mai vorbitoare despre primejdia pentru poporație.

Mă voiți limita la esențele cari servesc la prepararea băuturilor celor mai întrebuințate în popor.

Esența de Rom

1) Bioxid de mangan	350 gr.
Alcool	2.500 »
Acid acetic	500 »
Acid sulfuric conc. (vitriol)	500 »

Amestecă bine, lasă să se plămădescă două luni, apoi strecoră și esența e gata.

2) Bioxid de mangan	750 gr.
Catechu	30 »
Alcool	1.500 »
Sirop de zahar	1.500 »
Acid sulfuric conc. (vitriol)	2.000 » (Două miș gr.)

Amestecă bine, lasă să se plămădească mai multe luni, apoi strecură și esența e gata.

Nu insist asupra procesului chimic la care dau loc substanțele de mai sus, în prezența acidului sulfuric concentrat. Vreau să relev numai, că toate impuritățile metalice ale manganului și acidului sulfuric, în special arsenicul, trec în așa numita esență de rom și de aici în băuturile din consumație.

3) Eter butiric	10 kgr. (!)
Eter nitric	10 »
Eter acetic	10 »
Alcool	60 »

După cum se vede, cantitățile de mai sus sunt pentru fabricanții angroșiști.

4) Eter sulfuric	170 gr.
Eter nitric	150 »
Eter acetic	250 »
Eter de zahar	140 »
Eter de rom	2000 »

$\frac{1}{2}$ centimetru cub din această esență, injectată unui cobay, îl anesteziază pentru vecie.

Esență de țică

1) Aldehidă	150 gr.
Eter formic	100 »
Eter butiric	120 »
Eter acetic	100 »
Aldehidă benzoică	50 »
Alcool	1000 »
2) Alcool amilic	100 gr.
Aldehidă	50 »
Eter benzoic	100 »
Eter enantic	50 »
Eter amil-acetic	10 »
Eter amil-butiric	10 »
Aldehidă benzoică	50 »
Alcool	1000 »

Esență de cognac, fine champagne

1) Eter nitric	200 gr.
Eter acetic	250 »
Gogoși de ristic	200 »
Sâmburi de prune	2000 »
Alcool	2000 »
2) Eter nitric	250 gr.
Eter anantic	40 »
Aldehidă benzoică	10 »
Eter acetic	100 »
Alcool	600 »

3) Eter amilic	100 gr.	3) Clorur de etil	100 gr.
Eter enantic	40 »	Eter enantic	36 »
Alcool amilic	80 »	Eter acetic	150 »
Eter acetic	200 »	Alcool	714 »
Eter de ananas	100 »		
Esență de spirt de vin	200 »		
Aldehidă benzoică	70 »		
Alcool	1.000 »		

4) Eter nitric	80 gr.	4) Eter nitric	132 gr.
Eter sulfuric	60 »	Eter acetic	100 »
Eter butiric	150 »	Eter enantic	16 »
Eter amilic	50 »	Eter amilic	20 »
Eter de zahar	100 »	Aldehidă	20 »
Aldehidă benzoică	40 »	Alcool	712 »
Alcool	520 »		

5) Aldehidă benzoică	130 gr.	5) Eter formic	500 gr.
Eter acetic	70 »	Eter nitric <i>crud</i>	500 »
Eter de persicif	80 »	Tinctură de ceai	25 »
Alcool	1.000 »	Alcool	2.500 »

6) Eter enantic	10 gr.	6) Aldehidă	120 gr.
Eter nitric	100 »	Chloroform	50 »
Eter acetic	50 »	Eter formic	20 »
Aldehidă benzoică	50 »	Eter enantic	100 »
Alcool	500 »	Salicilat de metil	10 »
	etc., etc., etc.	Alcool	1.000 »
			etc., etc., etc.

Esență de seară

(rachiū de Moldova)

1) Alcool amilic	160 gr.
Eter acetic	200 »
Eter nitric	150 »
Eter sulfuric	50 »
Esență de rom	100 »
Uleiuri eterice	40 »
Alcool	1.350 »
2) Alcool amilic	200 gr.
Eter acetic	100 »
Esență de spirt de vin	200 »
Uleiuri eterice	30 »
Alcool	1.000 »

Esență de tescovină și de drojdie

1) Eter enantic	40 gr.
Eter acetic	250 »
Esență de spirt de vin	150 »
Eter de ananas	50 »
Alcool	510 »
2) Eter nitric	50 gr.
Eter enantic	80 »
Eter de ananas	300 »
Esență de spirt de vin	100 »
Alcool	470 »

3) Eter nitric . . . . . 150 »	3) Eter enantic . . . . . 100 gr.
Eter de ananas . . . . . 50 »	Eter acetic . . . . . 500 »
Eter de cognac . . . . . 250 »	Eter nitric . . . . . 500 »
Eter enantic . . . . . 40 »	Alcool amilic . . . . . 150 »
Alcool . . . . . 510 »	Alcool . . . . . 1.750 »
4) Eter nitric . . . . . 180 gr.	4) Alcool amilic . . . . . 100 gr.
Eter acetic . . . . . 300 »	Eter enantic . . . . . 50 »
Eter enantic . . . . . 20 »	Eter nitric . . . . . 100 »
Eter amilic . . . . . 50 »	Eter sulfuric . . . . . 50 »
Uleiuri eterice . . . . . 10 »	Alcool . . . . . 700 »
Alcool . . . . . 440 »	
5) Eter acetic . . . . . 1.000 gr.	5) Alcool amilic . . . . . 100 gr.
Alcool amilic . . . . . 100 gr.	Aldehidă benzoică . . . . . 10 »
Uleiuri eterice . . . . . 45 gr.	Eter butiric . . . . . 20 »
Alcool . . . . . q s.	Eter amilic . . . . . 40 »
etc., etc., etc.	Eter acetic . . . . . 200 »
	Alcool . . . . . 630 »
	etc., etc., etc.

Eter de struguri

(pentru întărirea rachiului de drojdie și de tescovină)

Aldehidă	20 gr.
Cloroform	20 »
Eter metil-salicilic	10 »
Eter formic	20 »
Eter enantic	100 »
Acid succinic	30 »
Alcool	q s.

Aceste sunt formulele pentru prepararea esențelor celor mai obișnuite, așa cum sunt publicate în cărțile de rețete. Citiți-le cu atențiune și dați-vă părerea, dacă ele nu sunt otrăvuri sadea.

Asemenea esențe sunt servite cărciumarului nostru de către casele incorecte din străinătate, de către reprezentanții lor din țară, de către tot felul de indiviți, deveniți fabricanți de esențe mulțumită acestor cărți de rețete. Deja pe la 1890—1891 a funcționat în Capitală o fabrică de atari esențe. Principiile comerciale ale acestei fabrici, au mers mână în mână cu metoda de fabricație și au fost de natură că, în urma plângerei depusă de mai mulți comercianți exocrați, parchetul a intervenit și a pus capăt

acestei industrii. Fabricantul de atunci s'a deghisat într'un fabricant—ambulant și continuă și astăzi încă.

Pentru a arăta și mai bine primejdia acestor cărți de rețete și rolul de otrăvitori ce-l îndeplinesc cu profuziune aceia cari se servesc de aceste cărți, reproduc câte-va formule pentru prepararea așa ziselor *etere de fructe* și cari sunt întrebuințate la prepararea lichurilor, a rachiurilor și mai ales a limonăzilor gazoase:

Eter de lămâie

Cloroform	40 gr.
Eter nitric	25 »
Aldehidă	20 »
Eter amilic acetic	100 »
Ulei de lămâie	100 »
Alcool	1000 »

Eter de ananas

Eter amil butiric	250 gr.
Eter butiric	35 »
Cloroform	30 »
Alcool	1000 »

Eter de caise

Cloroform	10 gr.
Benzaldehidă	10 »
Alcool amilic	40 »
Eter butiric	100 »
Eter valerianic	50 »
Alcool	1000 »

Eter de mere

Eter amil valerianic	250 gr.
Eter acetic	250 »
Cloroform	40 »
Eter butiric	90 »
Alcool	2400 »

Eter de fragi

Eter amil formic	25 gr.
Eter amil valerianic	30 »
Eter amil acetic	30 »
Eter amil butiric	30 »
Eter acetic	35 »
Alcool	1000 »

Eter de banane

Eter amil acetic	200 gr.
Eter valerianic	100 »
Alcool	1000 »

Eter de pere

Eter amil acetic	200 gr.
Eter amil valerianic	100 »
Cloroform	20 »
Alcool	1000 »

Eter de persici

Eter amil valerianic	100 gr.
Eter butiric	100 »
Cloroform	30 »
Aldehidă benzoică	10 »
Alcool	800 »

Eter de pepini

Aldehidă	40 gr.
Eter formic	20 »
Eter butiric	50 »
Eter valerianic	50 »
Eter sebacic	100 »
Cloroform	20 »
Alcool	1000 »

Eter de portocale

Cloroform	20 gr.
Aldehidă	20 »
Eter acetic	50 »
Eter formic	20 »
Eter butiric	20 »
Eter benzoic	20 »
Eter salicilic	20 »
Eter amil acetic	20 »
Alcool	1000 »

Eter de smeură

Cloroform	30 gr.
Eter de mere	600 »
Eter de pere	300 »
Eter de ananas	500 »

După cum vedem, eterile de fructe de mai sus copriind substanțe narcotice din acelea, pe cari nu ni le-am putea procura de cât de la o farmacie și numai în baza unei ordonanțe medicale!

Dar fabricanții din străinătate nu se mai mulțumesc cu fabricarea eterurilor de compoziția celor mai sus arătate, ci, pentru motive lesne de înțeles, prepară compozițiunii de 50 de ori mai concentrate de cât eterurile de fructe sintetice de până acum.

Reclama acestor compozițiuni noi e făcută în termenii următorii:

«1 Kg. für 50 Kg. Frucht-aether»

«Zur lohnenden Fabrication offerire ich den en gros Geschäften als *Neuheit* meine höchst concentrirten *Frucht-aromas*, die nur in circa 40% Weinsprit gelöst werden, um sofort *hochfeine Frucht-aether* zu erzielen».

Sau pe românește: Nouă de tot! Dintr'un kgr. aromă de fructe extra-concentrată (citiți otravă extra-concentrată) obțineți prin amestecarea cu spirt de 40%, 50 de kgr. eter de fructe ff. (citiți otravă ff.).

Mi-am procurat, după anunțul fabricantului din Pomerania, probe din aceste Frucht-aroma. Ele nu sunt alt-ceva, de cât etere amilice compuse.

Fabricația eterurilor de fructe are o concurență puternică, mai ales în Germania, în persoana fabricanților de produse chimice. Există

fabricii cari nu se ocupă de cât cu prepararea compuşilor chimici, cari servesc la compunerea eterurilor de fructe. Acești fabricanți se oferă a da formula preparațiunii eterurilor de fructe ori-cui, care comandă materialul pentru compunerea lor. Dar concurența a mers și mai departe. Există agenți, cari în schimbul unui onorar modest, începând de la 5 mării, procură formula rețetei a ori-cărei esențe. Cu cât rețeta e mai completă cu atât și onorarul e mai mare, și vice-versa.

Se știe că eterurile de fructe sintetice au un miros penetrant, care provoacă tuse. Pentru a potoli acest miros, se recomandă—luera de necrezut—a se adăoga *furfurol*. Am înaintea mea scrisoarea unui fabricant german, datată de la 14 August 1898, care confirmă acest uz. Mascarea unei substanțe vătămătoare printr'o alta și mai vătămătoare, mi reamintește sfatul unui toxicolog, de a se da în cazuri de otrăvire, ca vomitiv sulfatul de zinc. Cum însă sulfatul de zinc însuși e otrăvă, toxicologul în chestie recomandă a se administra în același timp și antidotul zincului. Vai, de acel otrăvit! vai de consumatorii eterurilor de fructe!

Pentru a completa cele arătate până aici pe cari le-am transcris din *Țuica și Basamacul, studiiu critic de d. D-r. A. Urbeanu*, reproduc pasagiul de mai jos din «*Raportul general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al regatului României*», pe anul 1896 și 1897, de d. D-r. I. Felix, directorul general al serviciului sanitar:

«Grație activității multora dintre funcționarii sanitari și vamali, se eliminează din comerț esențele aromatizătoare neregulamentare, cari conțin aldehide, furfurole, alcoole superioare, nitrobenzole, eter nitros, nitric etilic, amilidric, capronic, caprilic, imitațiuni ale eterului enantic, baze și acide extrase din catran, precum și materii colorante vătămătoare. Am fost siliți să organizăm o campanie complicată, pentru ca să paralisăm acțiunea unor fabricanți străini, cari introduc în țară prin contrabandă, diferite substanțe aromatizătoare interzise, sau le importază în mod regulat cu nimir schimbato declarate ca mărfuri de altă natură, acțiunea unor comisionari ambulanți, cari cutrecă țara nu numai ca vânzători de substanțe destinate pentru a mări puterea îmbătătoare a băuturilor, ci și ca profesori de falsificare, ca dascăli ai cărciumarilor și destilatorilor, împărțind celor cu cunoștințe carte, în struțuni tipărite în străinătate, dar în limba română, asupra procedurilor de imitarea băuturilor naturale, de falsificarea diferitelor băuturi. Unii din agenții stabiliți în țară, însărcinați cu dosfacerea acestor mărfuri, n'au domiciliu fix, primind corespondența sub alte adrese, pentru ca să se sustragă controlului, dar și această măsură nu-i garantează tot-d'a-una în contra vizitei unui inspector sanitar.» (pag. 202).

Tot în acel raport, la pag. 221 citim următoarele:

«... Fabricanții germani fabrică esențe numai pentru export, în Germania se consumă foarte puțin din ele; din publicațiunile Oficiului

sanitar al Imperiului german numai o parte minimă de băutură este aromatisată cu esențe. Se importă în România 56,000 până la 60,000 kilograme de esențe. Unii fabricanți au depozite, în împrejurimile orașelor mari din care depozite esențele se introduc în oraș prin contra-bandă. Pentru orașul Iași depozitul există la Podul-Iloaiei; pentru București, el exista până mai deună-ză la Chitila, și a fost sechestrat în urma intervențiunii noastre.

Insuficiența măsurilor

Pentru îndreptarea acesteia, cu desăvârșire anormale, stări de lucruri atât de dăunătoare sănătății publice, autoritățile noastre au luat măsuri în consecință. Ast-fel s'a dispus a se face un control sever la vămile românești și a trimite la analiză toate esențele, refuzând în urmă pe acelea constatate a fi neregulate. Pe de altă parte, comerțul de esențe a fost regulamentat în așa chip, ca vânzarea lor să nu fie permisă de cât droguistilor de clasa I-a.

Deși aceste măsuri dată încă din anul 1898, prin urmare sunt în vigoare de 6 ani, totuși ele n'au dat rezultatele dorite.

Mulțumită mijloacelor ilegale la cari recurge cei interesanți din străinătate, țara e inundată de esențe neregulate, vătămătoare sănătății, din care cauză, calitatea băuturilor este astăzi mai rea de cât pe vremea spiritului de produse nerafinat, după cum afirmă onor. Direcțiunea generală a serviciului sanitar, precum și Institutul de chimie din București.

Iată cum zugrăvește starea aceasta de lucruri, d. profesor dr. Aug. Poltzer, sub-directorul institutului de chimie din București, în articolul său, *Băuturile spiritose artificiale și naturale*, publicat în *Revista Farmaciei* No. 1 din 1904:

«De la introducerea acestor esențe, atențiunea saă privegherea sanitară trebuie îndreptată asupra lor.

Aceste esențe sunt amestecături de diferite combinațiuni chimice, compuse la rândul lor din: acid formic, acetic, propilic, butiric etc., alcool etilic, propilic, amilic, butiric etc., alchide, furfurool, colorii și alte multe substanțe.

Unele din aceste esențe sunt saă pot deveni vătămătoare sănătății

și conțin tocmai din acele ingrediente, cari constituose impuritățile alcoolurilor brute și cari se înlătură prin rafinare.

Așa dar, pe de o parte s'a căutat cu multă ostentă a se pune în consumațiune publică un alcool curat, iar de altă parte acest alcool este impurificat, prin transformarea în rachiu, cu ajutorul esențelor, așa în cât ne găsim acolo de unde am plecat, ba răul este, erodem, mai mare, după cum se va vedea mai jos.

Este adevărat, că împotriva acestor esențe, s'au luat dispozițiuni sanitare. Art. 22 din regulament proserio substanțele ce nu trebuie conținute în esențe, de asemenea s'a introdus și controlul la vamă asupra tuturor esențelor ce se importă în țară trimițându-se probe la analiză. Măsurile luate nu sunt însă eficace — dovadă marele număr de esențe neregulate, ce se găsesc la debitanții de băuturi spiritose. Fabricanții din străinătate au tot interesul de a desface în țară la noi aceste esențe, cari au puțină întrebuințare la ei, și pe cari ei le obțin cu produse secundare de fabricațiune.

Controlul vamal se poate eluda, prin faptul că ele se pot aduce sub denumiri false, dar mai cu seamă aducându-se componenții acestor esențe, cari apoi se amestecă la noi. În acest scop fabricanții au voiajor saă reprezentanți în țară, care cutreoră orașele și satole, dând instrucțiuni debitanților asupra modului cum saă se servescă de acele esențe, împărțind prospecte, reclame, etc.

Am ajuns că la noi, fie-care căreimar să fie și fabricant de băuturi spiritose.

Relele ce decurg din această stare de lucruri, se pot ușor deduce. Esențele sintetice, aprópe în totalitatea lor, conțin substanțe toxice. Cu aceste esențe se prepară băuturile alcoolice de către persoane, cari în cele mai multe cazuri nu pricep nimic din această preparare — dovadă: băuturile detestabile ce ne sosese la analiză.

Concluziunea este că, băuturile alcoolice preparate din alcool rafinat sunt în cea mai detestabilă stare, póte într'o stare mai rea de cât atunci când fabricele produceau alcool impur saă nerafinat.

Impuritățile ce se introduc în alcool, prin esențe, trebuese considerate ca fiind tot așa de toxice ca și cele din alcoolul nerafinat; unele din aceste impurități sunt chiar acele din alcoolul brut, pe lângă cari se mai adaogă și altele și mai periculoase.

Iată dar redusă aprópe la zero eficacitatea *Regulamentului asupra privigherei sanitare a alimentelor și băuturilor* de la 1895, anihilate străduințele autorităților noastre de a aduce ordine și legalitate într'un comerț atât de important, cum e acel al băuturilor.

Pentru a remedia o stare primejdiósă de lucruri, nu ajunge a o semnala numai, ci trebuie intrat în amănunte,

trebuie precizat unde anume stă răul. Alt-fel nu vom da de leac.

Imi propun a da câte-va amănunte și în această privință.

Samsarii—fabricanți de esențe

Comisionarii ambulanzii pe cari i-a descris d. profesor dr. I. Felix în *Raportul* citat, fiind lăsați în pace în anii din urmă, au prins curajii, și din «dascalii de falsificare a băuturilor, din propagatorii de esențe otrăvitoare» cum i-a numit fostul director general al serviciului sanitar, au devenit fabricanți.

Voiți aduce câte-va pilde, sprijinindu-mă pe acte autentice.

Vă prezint aici un *Preț-curent* al samsarului de esențe, *S. Pfeffermann* din București. În acest preț-curent sunt specificate *Esențe de fructe, Eteruri de esențe (?) Tot felul de esențe pentru băuturi spiritose*; apoi *Esența de ceară spre a da aromă de ceară la lumânări de stearină* și în fine articole chimice pentru *falsificarea vinului de Tămâioasă, de Cotnari, de Drăgășani, de Odobești, etc.*

După cum vedem e un arsenal de substanțe menite a servi la falsificarea nu numai a vinului, a rachiurilor, a limonazilor gazeose, dar până și a lumânărilor de ceară!

Toate acestea sunt afișate prin *Prețuri-curente* tipărite și răspundite în țară, în miș și miș de exemplare, fără nici o jenă, fără nici o temă.

S. PFEFFERMANN

BUCUREȘCI

PREȚ CURENT

Esențe de Fructe

Smecură,
Fragi, etc.

Eteruri de esențe

Ananas,
Caise etc.

Tot felul de esențe pentru băuturi spiritose.

Basamac, Tescovina, Drojdie, etc.

Colori adovărate de ceară fină, colorii adevărate de ceară extra-fină. Esență de ceară spre a da aroma de ceară la lumânări de stearină 150 lei kilogramul.

Articole chimice: ca

Buchete Tămâioasă	Buchete Odobești
» Cotnari	» Madera
» Drăgășani	» Malaga

Buchete Champagne cu 150 lei kilogramul, trebuie 1 gram la o vadri.

Deși vinđarea esențelor nu e permisă de cât droghisților de cl. I-a, deși prin regulamentul de la 1895 se interzice cu desăvârșire întrebuințarea esențelor și buchetelor de vin, totuși vedem oferindu-se și vinđându-se aceste articole pe față, de niște samsari, și culmea îndrăznelei, aceștia eliberază facturi în regulă, după modelul aci alăturat, pentru niște buchet de Tămâioasă, furnizat unui negustor de vinuri din Corabia:

S. PFEFFERMANN

BUCUREȘCI

București, 30 Martie 1902

FACTURA

D-lui .....

CORABIA

Mulțumindu-vă pentru comanda cu care m'ați onorat prin mine personal, vă anunț cu plăcere, că prin stația poștală București, am dispus astăzi efectuarea pe contul și risicul D-voastră, contra ramburs:

125 grame Buchet de Tămâioasă

à 150 lei kgr. Lei.	48,75
Porto, ambalagiu, timbru, etc.	1,65
Total rambursat Lei	20,40

Cu stimă,

(ss) S. Pfeffermann

Timbru

Un alt samsar și mai îndrăzneț, e S. A. Blank, din București, care se servește de un pseudo-certificat al Institutului de chimie din București, pentru a înșela pe comercianți.

Iată cum procedeză acest samsar :

La început s'a dat drept reprezentant general al unei fabrice de esențe din Paris, Jacques Wortmann, Avenue de la République, 61, fabrică care nici nu există, numitul Jaques Wortmann nefiind de cât tot un samsar de esență, de meserie negustor de mărci postale.

Prin circulări semnate de Jacques Wortmann, ca fabricant și S. A. Blank, ca reprezentant general, circulări ce se împart în miș de exemplare în totă țara, (alăturez aci un exemplar) se abuzeză de numele Institutului nostru de chimie, în scop vădit de a induce pe comercianți în eróre. E de notat că acești samsari au agenți speciali în diferite orașe din țară, după cum se vede din circulara lor :

Paris, Decembrie 1902.

Stimate Domn,

Avem onóre a vă face cunoscut, că *D-l S. A. Blank*, reprezentantul meu general pentru România și tot Orientul, m'a dat noțiunii de tot felul de Uleiuri esențiale, culori, gusturi, etc., necesare fabricării de lichouri, bombóne, paste făinoase, lumânări, etc, special pentru România, așa că am ajuns a fabrica aceste specialități la cea mai bună perfecțiune de calitate și gust, după cum vă puteți convinge din certificatele No. 4, 5, 6, 7 și 8, ale Laboratorului de chimie atașat pe lângă Onor. Minister de Interne, așa că aveți siguranță, că toate mărfurile provenite din fabrica mea, prin intermediul reprezentantului meu general, sunt de cea mai bună calitate.

Spre a putea întinde relațiunile mele comerciale, am dat agentura specială *D-lui H. Davidsohn* pentru Galați, Tulcea și Sulina, la care veți bine-voi a vă adresa pentru asemenea comenzi, și care 'și va da toate silințele, ca să vă satisfacă atât prin remiterea exactă a comenzilor ce veți bine voi a-i încredința, cât și prin executarea lor promptă, spre deplina *D-v.* mulțumire.

In această adestare,

Reprezentant general,

S. A. Blank

Bucuresci

Vă salut, Cu stimă,

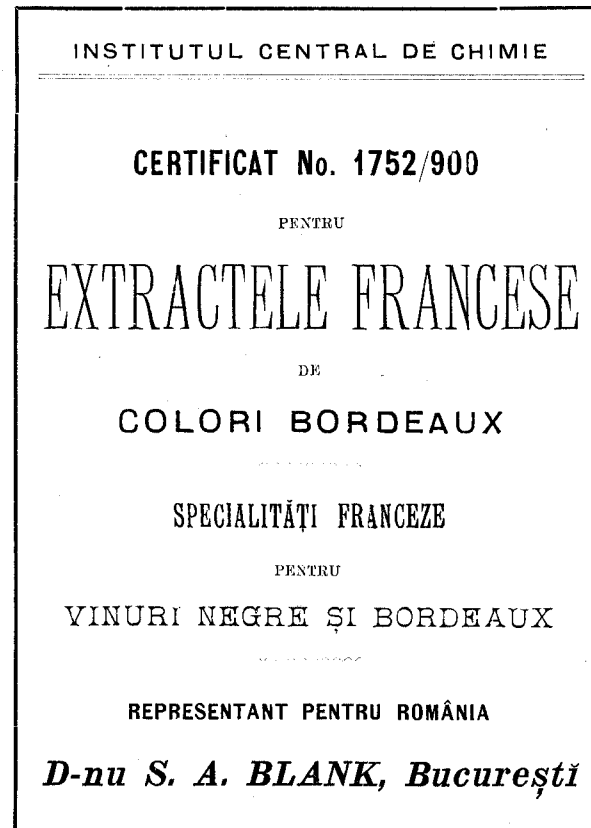
Jaques Wortmann

Paris, Avenue de la République 61.

Și că acesta e scopul samsarului Blank, ne-o vedește imprimatul de mai jos, pe care 'l împarte acest samsar, având aerul că ar veni din partea Institutului de chimie din Bucuresci. Prin acest imprimat, care pórta semnătura *d-lui Dr. A. Bernard*, în calitatea sa de director al

institutului, se recomandă, nici mai mult, nici mai puțin. *Extractele franceze pentru falsificarea vinurilor negre și imitarea vinului Bordeaux!*

Iată textul paginei întâia a copertei :

iar pe revers :

INSTITUTUL CENTRAL DE CHIMIE

CERTIFICAT

«In urma cererii făcute acestui institut, din partea *d-lui Simion A. Blank* din București, prin petițiunea ce s'a înregistrat la No. 1752 din a. tr. supunându-se operărilor chimico-analitice cele 2 probe de colorii așa denumite : *Bordeaux închis I*, și *Bordeaux deschis II*, prezentate

oficiului nostru cu petițiunea sus citată, s'au obținut rezultatele expuse în anexata tabelă sinoptică, din care reiese cele următoare :

Ambele probe de colorii sus menționate (vezi tabela) se prezintă în condițiunea colorilor admisibile în arta băuturilor, fiind regulamentare. Drept care, s'a eliberat prezentul certificat.

L. S. Secretar,
(ss.) I. N. Marian

Director,
(ss.) A. Bernard

No. 7.

București, 5 Ianuarie 1901.

Trebue să ținem seamă, că acest samsar nu se ocupă numai cu falsificarea vinului, a lumânărilor de ceară, dar și cu a țuiceii, a rachiului de drojdie, de tescovină și în genere a tuturor băuturilor, după cum se vede din *Prețul-curent* aci alăturat.

«Extras din tabla de materii ale prețului curent :»

- «Bucheturi de vinuri străine.
- Colorii garantate fără otrăvă, în praf, specialități franceze pentru confiserii, bombonierii, etc.
- Colorii lichide pentru întrebuințarea la colorat, Siropuri, Liquecururi, Gusturi, Rachiuri etc.
- Esență pentru fondante.
  - » » spirtose.
  - » » aromatice.
- Extraste franceze pentru înegritul vinului.
  - » » » întreținerea vinurilor cu dulceața lor.
- Gusturi de fructe pentru limonade gazoase.
- Specialități germane de colorii în praf, garantate pentru întrebuințarea liquecururilor și a băuturilor spirtose.
- Specialități germane de colorii în praf garantate pentru coloratul siropurilor de apă gazoasă.
- Specialități germane de colorii în praf garantate.
  - » de colorii pentru lumânări de ceară, garantate în praf, calitatea I-a.
  - » de colorii pentru lumânări de ceară, garantate în praf, calitatea II-a.
  - » de colorii pentru lumânări de ceară garantate în bucăți.
  - » franceze de colorii naturale în praf, garantate la colorat brânzeturi, cașcavaluri, unturi, etc.
- Uleiuri simple.
  - » compuse pentru fabricarea liquecururilor.

Nici alimentele de întrebuințarea zilnică, cum sunt brânzeturile, cașcavalurile, untul, etc., nu sunt puse la adăpostul contra falsificării (vezi pagina 14 din *Preț-curent*), nici măcar spirtul, pentru a cărui falsificare recomandă *Esența de spirt de vin* (vezi pag. 7 din *prețul-curent*).

Toate aceste falsificări se fac sub auspiciile pseudo-certificatelor de la Institutul de chimie, după cum arată și imprimatul de mai jos :

INSTITUTUL CENTRAL DE CHIMIE

CERTIFICAT No. 1750/900

PENTRU

ESENȚĂ DE ROM AROMĂ

ESENȚĂ DE ROM ENGLEZ

KINGSTON

ȘI

COLOARE DE ROM BRUNĂ

SPECIALITĂȚI PENTRU BĂUTURI SPIRTOASE

REPRESENTANT PENTRU ROMÂNIA

D-nu S. A. BLANK, București

iar pe revers :

INSTITUTUL CENTRAL DE CHIMIE

CERTIFICAT

«In urma cererei făcute acestei Institut, din partea D-lui Simion A. Blank din București prin petițiunea ce s'a înregistrat la No. 1750 din a. tr. supunându-se operărilor chimico-analitice probele și anume, 1. *Esență de Rom aromă*, 1. *Esență de Rom Englez Kingston* și 1. *Coloare de Rom brună*, prezentate oficiului nostru cu petițiunea sus citată, s'a obținut rezultatele expuse în anexatele 2 tablouri sinoptice, din care reasă cele următoare :

Probele sus menționate (vezi tabelole) se prezintă în condițiunea preparatelor admisibile în arta rachieriei, fiind regulamentare.

Drept care, s'a eliberat prezentul certificat.

L. S.
(ss) **I. N. Marian**

Director,
(ss) **A. Bernad**

No. 5.

București, 5 Ianuarie 1901

Incurajat de succesele obținute cu ajutorul pseudo-certificatelor, acest samsar și dă astăzi calitatea de fabricant de esențe, după cum arată imprimatul aci alăturat :

S. A. BLANK

Fabrică de Esențe, Gusturi de fructe, Colori speciale, Parfumerii și Produse chimice.

Pentru a trece mai cu înlesnire fabricatele sale și a inspira încredere, acest samsar se servește de următoarele etichete, pe cari le lipsește pe marfa ce o expediază :

CERTIFICAT

No. 1753

DIN 5 IANUARIE 1901

al

INSTITUTULUI CENTRAL DE CHIMIE

Director, A. BERNAD

ANALISAT ȘI ADMISIBIL

Iată culmea îndrăznelei!

Firește, că în ast-fel de împrejurări, chiar legea cea mai desăvârșită va fi de nul efect, și nici nune surprinde faptul că autoritățile noastre superioare, se plâng de reaua calitate a băuturilor și de falsificarea pe o scară întinsă a vinului.

*

Activitatea uimitoare și lucrativă a acestor samsari stabiliți în țară, în disprețul tuturor regulamentelor asupra comerțului în general și a comerțului cu esențe în special, a găsit numeroși imitatori.

Voi vorbi numai de un singur caz, destul de tipic.

Vă presint aci o circulară și un preț-curent, semnat de *Iahn & C-ie*, din Constanța :

IAHN & Co.
CONSTANȚA
Infanteriei No. 63

Constanța, data stampilei poștei

Stimate Domn,

«Avem onorea a vă face cunoscut, că ne-am însărcinat ca reprezentanți generali pentru Statele balcanice și Orient, de la firma *A. B. Weber, Greiz—Reuss (Germania)* și vă anexăm aci, un preț-curent pentru toate articolele acelei case.

Specialitățile casei noastre sunt :

Compozițiunile plantelor aromatice pentru liqeururi. Aceste compozițiuni sunt gata pentru întrebuințarea, care este simplă și ușoară, nu e necesar nici un aparat pentru fabricare.

Cu acele compozițiuni poate ori și cine *perfect să imitezze adevăratul liqeur.* Liqueururile din acele compozițiuni nu sunt mai scumpe de cât acele din esențe făcute.

Colorile noastre sunt curate, concentrate și conform regulamentului sanitar.

D-v. le puteți întrebuința fără nici o ezitare.

Chiar și *uleiurile eterice* simple și cele compuse, sunt pure și de excelentă calitate. Tote uleiurile și esențele sunt trecute prin analiza, și s'au găsit conform regulamentului sanitar.

Etc. etc... »

Cu stimă

(ss.) **Iahn & Co.**

Constanța

Ei se dau drept *representanți generali pentru statele balcanice și Orient* ai firmei *A. B. Weber, fabricanți de esențe din Greiz-Reuss*, din Germania.

Dacă considerăm că după cum ne asigură *Societatea pentru reformarea Creditelor din Greiz*, o firmă cu un asemenea nume nici nu există, e neîndoelnic, că tovarășia Iahn & Co. e o întreprindere de înșelăciune, îndreptată împotriva comerțului român, după exemplul samsarilor Pfeffermaun, Blank și C-ia.

Iată în ce stare de anarhie se află comerțul de esențe la noi în țară, omorând orîce încercare de fabricație științifică și onestă : Samsarii de esențe din străinătate introduc de ani de zile, prin contrabandă diferite otrăvuri cu cari înșeală pe cărciumari ; samsarii de esență din țară, toți evrei, s'au pus să facă concurență celor din străinătate—și pentru a putea plasa marfa lor adusă în mare parte tot prin contrabandă, ei se servesc de imprimare și etichete, purtând numele Institutului de chimie din București. Toți se întitulează, când reprezentanți ai unor fabrice din Paris, Berlin etc. fabrici cari nici nu există, când fabricanți stabiliți în țară. Totuși, nimeni nu-i chiamă la răspundere, nimeni nu-i întreabă cine sunt, ce fac, deși nu încetoză a alimenta cu esențe otrăvitoare, zeci de miș de cărciumari de fabricanți de apă gazoasă, de cofetari, falsificând vinurile

rachinurile, brânzeturile, untul, din care cauză, băuturile din țara noastră, sunt, după cum arată Onor. Institutul de chimie, « în cea mai detestabilă stare ».

Lacunele regulamentului

În afară de plaga samsarilor de esențe, trebuie să relevem lacunele regulamentului asupra privigherei sanitare a alimentelor și băuturilor din anul 1895. Aceste lacune contribuiesc, nu cu puțin, la crearea unei stări de nesiguranță în comerțul alimentelor și băuturilor și la perpetuarea unei stări dăunătoare igienei publice.

Starea acosta de lucruri a fost adusă în desbaterea *Congresului asociațiunei române pentru înaintarea și răspândirea științelor*, ce s'a ținut în București în luna Septembrie 1903. În adevăr, în secția II-a de chimie, au fost prezentate, privitor la chestia ce ne preocupă, două comunicări și anume :

- 1) Comunicarea d-lui d-r. C. Sumuleanu : *Necesitatea fixării unei metode unitare în analizele de alimente și băuturi ;*
- 2) Comunicarea d-lui d-r. A. Urbeanu : *Necesitatea unificării metodelor analitice precum și interpretării regulamentului sanitar, asupra alimentelor și băuturilor.*

D-l dr. Sumuleanu, director al institutului de chimie din Iași, tratéză chestia din punct de vedere al aplicării în laborator, iar d-l dr. A. Urbeanu insistă mai mult asupra urmărilor în viața practică. De ore-ce scopul memoriului nostru e eminentemente practic, dăm, pentru deslușirea chestiei, cuvîntul d-lui dr. A. Urbeanu.

Iată cum glăsuește comunicarea d-lui dr. A. Urbeanu, făcută în secția de chimie al *Congresului asociației române pentru înaintarea și răspândirea științelor* :

«Sunt 30 de ani și mai bine, de când unele case din Viena, Berlin, Lipsca, Londra, etc., servesc clienților lor din România, esențe avînd de bază compuși chimici, prohibiți de legea sanitară, cum sunt eterurile amilice, nitrobenzolul, eterul enantic artificial, etc.

Dispoziția înțeleaptă a Onor. Minister de interne de a fi trimise la analiză toate esențele și uleiurile eterice cari

sosesc din străinătate și de a refusa pe cele care sunt neregulate, se execută ce-i drept, dar nu aduce în toate cazurile rezultatul dorit, din pricină că nu s-au stabilite metodele analitice, după care să se determine prezența compuşilor prohibiți.

Lipsa metodelor unitare are de urmare că în multe cazuri, analiza chimică nu înfățișează compoziția de fapt a esenței și se poate prin urmare, ca părerea ce s-a format-o chimistul-expert despre alcătuirea unei esențe, să fie greșită. Cum însă părerea chimistului expert face probă înaintea instanțelor administrative, se întâmplă adesea ori că esențele care de fapt sunt neregulate, urmând de drept a fi înapoiate, trec granița și găsesc o răspândire largă în țară. Voi preciza faptul.

Casele din străinătate și anume acele, care din introducerea esențelor neregulate și-au făcut o specialitate lucrativă, au știut să tragă folose în lipsa metodelor unitare. Transporturile de esențe neregulate sunt dirijate la acele puncte vamale, care apeleză la chimiștii experți toleranți, sau prin a căror metodă de cercetare nu se poate descoperi prezența compuşilor chimici prohibiți. Pe aceste căi sunt introduse în țară, în disprețul prevederilor regulamentului, cantități însemnate de etere amilice pentru prepararea esențelor neregulate de pere, mere, ananas, banane, smeură, fragi, etc., de eter enantic artificial pentru falsificarea cognacului, a rachurilor de fructe, țuică, drojdie, tescovină, de anumiți agenți ambulanti.

Dar și contrarul are loc adesea-ori: tot din pricina lipsei de metode unitare, esențele regulate sunt confiscate, pentru motivul că ar conține cutare sau cutare compus chimic prohibit de regulament.

Vorbesc în deplină cunoștință de cauză, și nu odată am avut a suporta eu însu-mi consecințele neplăcute a unei atari erori.

E de prisos a insista asupra urmărilor acestei stări de lucruri. Nu-i nedreptate mai strigătoare, de cât când se comite în numele științei față de aceia, care sunt puși în neputință de a se apăra, de a dovedi nevinovăția și buna lor credință. E nedrept să te vezi acuzat fără o cauză bine

cuvântată, și e nedrept a pedepsi pe alții, pentru eroarea chimistului-expert!

Dar unde intenția legiuitorului e deturnată, falsificată chiar, și scopul regulamentului zădărnicit, creșd într'un comerț însemnat cum e comerțul de băuturi spirtoase, o stare de nesiguranță mai gravă ca aceea de acum 30 de ani, e chipul cum se interpretează textul acestui regulament, cum se aduce la îndeplinire legea.

Fie-mi îngăduit a aduce câte-va cazuri și a le desvolta în trăsături generale, lăsând grija celor în drept a trage concluzii în consecință și a aviza la mijloace de îndreptare a unei stări devenite insuportabile.

Incep prin a face constatarea că regulamentul deși aplicat de 8 ani împliniți, nici până azi el n'a ajuns a fi interpretat în chip unitar, de institutele de chimie din țară, de laboratorii de chimie comunale, de către chimiștii experți recunoscuți de autoritatea sanitară.

Mă grăbesc a adaoga că divergența de păreri nu e pricinuită de vre-o chestie fundamentală pe care s'ar rezema tot edificiul regulamentului și fără de care înființarea acestuia, s'ar găsi periclitată. Nu. E vorba de chestii secundare, absolut fără nici un interes pentru igiena publică, care din cauza lipsei de vederi unitare, sunt tâlmăcite în chip și feluri, ceea-ce aduce perturbații grave în comerț, în aplicarea dreaptă a legii.

Voi releva câte-va fapte în măsură a ne desluși de ce natură sunt punctele în litigiu.

Se știe, că regulamentul asupra privigherei sanitare a alimentelor și băuturilor, de la 1895, oprește întrebuințarea colorilor sintetice organice pentru colorarea băuturilor spirtoase, a limonazilor gazoase, a bombonelor, etc.

Nu se permitea de cât colorile vegetale specificate în art. 24 și 152. Prin acest regulament se arată în ce chip se pot obține colorile suplimentare.

În anul 1898, Consiliul sanitar superior modifică art. 24 și 152, înlocuind colorile vegetale prin 14 colorii sintetice.

Iată textul deciziei :

Jurnalul Consiliului ũ sanitar superior No. 324 din 16 Martie 1898 relativ la colorile organice sintetice permise a se întrebuința pentru colorarea băuturilor alcoolice destilate, a băuturilor gazoase, a bombónelor și a cofeturilor

«Se aprobă»

Ministru (s). *M. Pherekyde.*

CONSILIUL SANITAR SUPERIOR

Astă-đi 17 Martie 1898, având în vedere că prin progresele industriei s'a ajuns la fabricarea de colorii sintetice absolut inofensive pentru colorarea unor băuturi alcoolice destilate, a băuturilor gazoase, a bombónelor și cofeturilor și că industriile alimentare moderne nu pot rămâne tot-d'a-una lipsite de acele colorii nevătămătore.

Considerând ca unele State au admis deja întrebuințarea colorilor sintetice la colorarea alimentelor și băuturilor ;

Considerând că la facerea regulamentului pentru privegherea sanitară a alimentelor și băuturilor din anul 1895 s'au prevăzut progresele ce se vor face în industria colorilor și necesitatea de a se admite și unele colorii sintetice inofensive, ast-fel că prin alin. 2 la ar. 25 se dá Ministerului de interne facultatea de a permite prin ordine speciale ca să se întrebuințeze, pentru colorarea băuturilor și alimentelor, colorii de anilină sulfonate, nediazoice (colorii sintetice sulfonate, nu diazotate) controlate în privința purității lor :

Consiliul sanitar superior opinează ca să se admită pentru colorarea băuturilor alcoolice destilate, a băuturilor gazoase, a bombónelor și cofeturilor, colorile organice sintetice, constatate ca nevătămătore, notate mai jos :

(Urmăză lista culorilor)

Se întâmplă însă, că nuanța unora din aceste colorii să nu corespundă tuturor scopurilor. Ast-fel, *verdele de malachit* bate prea mult în albastru, decî trebuie modificat, după trebuință, prin adăogire de colóre galbenă, *galbenul de naftal și galbenul R.*, cer de asemenea intervenirea colórei roșie, iar *roșul de Bordeaux*, un adaos de colóre violetă, etc.

Amestecul acesta de colorii permise, regulamentare, este oare admisibil sau nu ?

Jurnalul Consiliului sanitar superior, No. 324/1898, nu pomenește nimic despre alcătuirea nuanțelor de colorii necesare comerțului prin amestecarea colorilor permise.

După maxima că, ceea ce nu-ı oprit e permis, ar urma că nuanțarea colorilor după trebuință, să fie permisă, cu atât mai mult, cu cât prin această nu se calcă întru nimic spiritul dispozițiunei, nu se depășește intenția Consiliului sanitar superior, nu se alteredă scopul igienic.

De această părere firescă și nemesteșugită, sunt autoritățile sanitare din străinătate și anume din țările de unde am luat dispozitivul privitor la colorile sintetice organice, tot ast-fel judecă și majoritatea chimiștilor din țară. Zic majoritate, pentru cuvântul că avem o minoritate, care o de părere contrară și interpretedă Jurnalul Consiliului No. 324/1898, în sensul că amestecarea colorilor regulamentare ar fi prohibită.

Interpretarea minorității chimiștilor n'ar constitui în sine un caz alarmat, dacă n'ar avea puterea executivă : *Una și aceeași persoană, una și aceeași instanță analizează, trage conclusiă, judecă, pronunță pedepse și le aplică.*

O procedură mai sumară nici nu se póte !

Iată o chestie simplă, lămurită cum e aceea a amestecării colorilor regulamentare, și pentru care nu s'a găsit încă un chip unitar de interpretare, cu tóte că Jurnalul Consiliului sanitar superior datedă încă din anul 1898.

Și câte nedreptăți nu s'o fi comis în vremea acesta în numele buneı și dreptei aplicări a regulamentului !

Voiü trece acum la o altă ordine de ideı, în fond tot atât de simplă ca și acea a colorilor, și care prin modul cum e interpretată, aduce zăpăcelă în deplinul înțeles al cuvântului.

Vreaü să vorbească despre art. 22 din Regulamentul asupra privegherei sanitare a alimentelor și băuturilor, și în special despre *aldehyde*.

Art. 22 din Regulament e consacrat esențelor carı servesc la prepararea băuturilor spirtóse și oprește a se întrebuința în orı-ce mod, esențe carı conțin *aldehyde, furfurol, etc.*

Naște întrebarea : ce înțelege legiuitorul sub denumire de *Aldehyde* ?

Chimiștir-experti nu sunt de acord asupra înțelesului ce trebuie dat art. 22 : Cele două institute de chimie, precum și majoritatea absolută a chimiștilor-experti tălmăcesc textul

regulamentului în chip de a-l considera, referindu-se la aldehida formică, la aldehida acetică, etc., produse chimice care nu se găsesc în natură, ci trebuie fabricate și în urmă adăogate într-o cantitate însemnată, esențelor.

Minoritatea chimiștilor-experti, din potrivă, interpretează art. 22 în sensul, că consideră ca prohibit de a face parte din esențe, orî-ce produs, orî-ce preparat, orî-ce substanță care dă reacția aldehydică. Cu alte cuvinte, pentru minoritatea chimiștilor-experti, o esență care conține lămâie ori portocale, mandarine, migdale amare, scortişore, vanilie, micșunele, etc., etc.,—substanța aromatică avînd reacția aldehydică,—cad sub prevederea art. 22.

Acest chip de a vedea, corespunde el ôre spiritului regulamentului? Am mai multe motive să cred contrariul.

Iată-le :

Maî întîi, acestuî mod de interpretare se opune art. 21, care arată care anume substanțe pot fi întrebuițate pentru aromatisarea băuturilor alcoolice.

Iată și textul art. 21 :

Art. 21.—La prepararea rachiurilor, prin amestecarea de alcool etilic pur cu apă, simple aromatizate ori îndulcite, se poto întrebuița, pentru aromatizare, oleuri eterice vegetale inofensive (oleuri esențiale vegetale), semințe, rădăcini și plante întregi, nevătămătore, care conțin oleuri eterice, precum anason, chimion, fenicul, cardamom, cuișoră (cariofile), scortişoră, nucuşoră (nucă muscată), vanilie, cafea, cacao, nucî, migdale, portocale, chitre, enupere, gențiană, contaură, polin, angelică, melisă, ismă (menta), trandafirî și alte vegetale și oleuri eterice nevătămătore, gumirezina de benzoe, de mirha, de mastică (de sandarac), de oliban, gumiarabic, gumitragant, catechu, acid tartic, acid citric, acid malic.

Dacă ne raportăm la compoziția chimică a substanțelor specificate în art. 21 precum și la funcția chimică a componentilor lor, constatăm că majoritatea acestor substanțe dă reacția aldehydică, din pricină că, din alcătuirea lor firească, face part în mod constant, compuşii cu funcția aldehydeî sau ketoneî.

Iată dar o dovadă netăgăduită, că legiuitorul nici gînd n'avea de a prohibi *en bloc* orî-ce substanțe de reacție aldehydică, de a interzice întrebuițarea lor la prepararea băuturilor spirtose.

Că ast-fel e într'adevôr spiritul legeî, ne dovedește și art. 148, prin care se permite întrebuițarea *oleiurilor eterice naturale*.

Fără îndoială, că din «oleiurile eterice naturale» fac parte și următoarele: oleiurile eterice de lămâie, de portocale, de mandarine, de scortişore, care toate dau reacția aldehydică. E ôre de admis, ca legiuitorul să fi vrut a opri întrebuițarea lor, că textul art. 22 s'ar referi la oleiul de lămâie care, după cum se știe, dărește aroma sa specifică tocmai unei aldehide, *citral*; sau la oleiul de scortişoră, alcătuit din *aldehida cinamică* în proporția de până la 95% ?

Socot, că nu putem sta la îndoială.

A interpreta art. 22 din Regulament în chipul vederî minoritățî chimiștilor expertî ar însemna pur și simplu, prohibirea tuturor băuturilor, lucru care n'a putut fi în intenția legiuitorului, căci alt-fel era s'o facă fățiș.

Dar pedantismul și burocratismul minoritățî nu se oprește aici; se maî manifestă și prin alegerea reactivilor chimici pentru constatarea aldehidelor. Și reactivul celor din minoritate, nu e altul de cât *Permanganatul de potasiu!*

O sfidare maî categorică a rațiunei și a bunului simț, nici că se maî pôte!

Notez că *Aldehida* nu e singurul cal de bătae. Inșă ar fi să trec peste limitele acordate unei comunicări de congres, dacă aș analiza aici tôte anomaliile referitoare la interpretarea regulamentului.

Pentru a întregi tabloul chinurilor și a suferințelor morale cauzate prin interpretarea greșită a Regulamentului, voiți arăta printr'un exemplu, în ce chip ia de obicei sfîrșit constatarea chimico-legală, făcută de către chimiștii expertî ai minoritățî.

Mî asum tôte răspunderea pentru exactitatea și autenticitatea celor ce urmîză :

De la un cărciumar dintr'un oraș din țară—nu indic numele, căci nu fac personalitățî—se ia o probă de rachiî spre examinare. Chimistul-expert din acea localitate, constată că proba e rachiî de coji de portocale. Din pricină, inșă, că rachiul în chestie dă reacția aldehydică, e denaturat

cu petrol, iar cârciumarul este dat în judecată ca contravenient la art. 22.

Tribunalul judecă cazul și condamnă pe acuzat la 100 lei amendă, motivând sentința pe art 22 din *Legea vaccinării!*... Autentic!

Sunt în măsură a cita sute de cazuri de condamnări nedrepte, făcute pe baza faimoasei interpretări a art. 22; pe de altă parte, cunosc sute de cazuri de călcarea flagrantă a art 22, dar care rămân neacționate, din pricina insuficienței metodelor de analiză.

Condamnările nu se fac numai din spiritul de răsunare al societății, ci cată a avea și o înrăurire moralizatoare. În cazul nostru, cumpăna dreptății e immobilizată, litera științei îndepărtată: nevinovații sunt condamnați, iar frauduloșii au libera trecere.

Pentru detalii și dovezi, mă pun la dispoziția celor cu dor de a îndrepta o stare de lucruri cât se poate de dăunătoare».

Părerii pro și contra esențelor

În ședința de la 30 Aprilie a. e. când avui cinstea de a aduce în discuție chestia esențelor, s'a iscat o discuție în sensul că uniți din onor. membrii ai Camerei de comerț au susținut libertatea desăvârșită a comerțului cu esență, iar alții au cerut prohibirea lor. Aceste desiderate formând extremele chestiei, nu se pretează la o discuție largă, nefiind de natură a putea fi puse în practică și aceasta pentru următoarele motive.

Privitor la desideratul despre libertatea comerțului cu esențe. Față de cele constatate și descrise de către domnii d-ri I. Felix, N. Manolescu, Aug. Poltzer și A. Urbeanu, reproduse în memoriul present, despre activitatea atât de dăunătoare a samsarilor și fabricantilor ambulanti de esențe, se înțelege, că nici vorbă nu poate fi de a se lărgi libertatea comerțului cu esențe; dim potrivă, avem tot interesul de a nu-l încredința de cât omenilor speciali și onești.

Socot că onor. Camera mă va aproba.

Privitor la prohibirea esențelor. Un onorat membru

al acestei camere a opinat prohibirea în general a tuturor esențelor sintetice și revenirea la fabricația *ab antiquo*, numită «la cazan».

În afară de spiritul de retrogradare — dușman al progresului — pe care mulți ar putea să-l deducă din propunerea acesta, mai sunt considerații, atât științifice, cât și practice, care i se opun. Mai întâiu, clasificarea esențelor în sintetice și naturale, n'are nici o fințare fiziologică, cu alte cuvinte, nu tot ce-î sintetic e otrăvitor, după cum nu-î admisibil tot ce-î natural. Afară de acesta chimia sintetică a reușit să creeze în laboratoriu, o sumă de substanțe, care până mai de unăzi se extrăgeau numai din plante, ștergând ast-fel deosebirea dintre sintetic și natural.

Dacă vom considera partea practică a propunerii, apoi șansele de reușită sunt și mai mici. Într'adevăr, ce garanții putem avea de la analfabeți cum e majoritatea cârciumarilor, că se vor pune în curent cu inovațiile în arta destilării, și că nu vor recurge la aparate primitive, care nu pot da de cât o băutură infectă, mai rea de cât cea de azi.

Afară de acesta, fabricarea la «cazan» e o artă care cere multă pricepere, multă experiență. Și eu unul n'aș dori ca experiența să se facă pe sēma sănătății noastre, a tuturor.

REZUMAT

În susținerea celor mai sus arătate, am adus probe autentice, ast-fel că mă cred dispensat de comentarii.

Măsuri severe trebuie luate de urgență pentru a feri populația de la o otrăvire lentă, dar sigură, mulțumită ignoranței și rapacității samsarilor de esențe otrăvitoare, care s'au stabilit de a binelea la noi în țară, în disprețul legii noastre sanitare, precum și a celei comerciale, și nu se dau înapoi de la nici o înșelăciune pentru a plasa marfa lor.

Regulamentarea fabricației esențelor e o necesitate imperioasă. Trebuie să cerem garanții și morale și științifice de la acei, care vor să se ocupe cu esențe.

E vremea ca să înceteze desordinea și anarhia de azi, atât spre binele populației, cât și a comerțului român.

De asemeni e indispensabil, ca prevederile *regulamentului asupra pravegherei sanitare a alimentelor și băuturilor* să fie executate după spiritul legii și interpretate în sensul voinței legiuitorului, iar contravenienții la acest regulament să fie judecați și condamnați pe baza articolelor din legea referitoare la regulamentul în chestie.

CONCLUȘIE

Pentru îndreptarea inconveniențelor inerente comerțului cu esențe și Regulamentului asupra alimentelor și băuturilor, propun a se lua de către cei îndrept, următoarele măsuri:

Privitor la comerțul cu esențe

1). Fabricația în țară a esențelor cari se întrebuințează la prepararea de băuturi spirtose, de limonezi gazeze, de bombone, etc., să nu fie permisă de cât farmaciștilor și chimiștilor, pe baza unei autorizațiuni a Onor. Minister de Interne.

2) Jurnalul Consiliului sanitar superior No. 336 din 20 Martie 1898, relativ la vânzarea esențelor și a colorilor să fie adus la îndeplinire.

3) Numai agenții și voiajorii fabricelor de esențe, autorizate, vor avea dreptul de a desface aceste produse în țară.

Pentru acest scop, aceștia vor obține din partea Camerei de comerț, o carte de legitimație, care se va elibera în baza autorizației Onor. Minister de interne.

Privitor la aplicarea Regulamentului

1). Să se facă ca Reglementul să fie interpretat în mod unitar, de către chimiștii—experți.

2). Chimiștii—experți să lucreze după metode analitice unitare.

